

DEPUTAT ÎN PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

MD-2073, Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 105

www.parlament.md

18 ianuarie 2016

FPSRM nr. 2

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

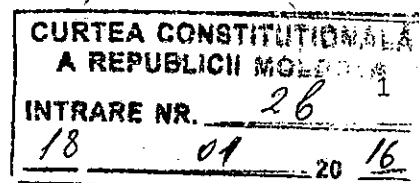
str. Alexandru Lăpușneanu, 28

Chișinău MD 2004

Republica Moldova

SESIZARE

prezentată în conformitate cu articolul 25 lit. g) din Legea nr. 317-XIII din 13 decembrie 1994, cu privire la Curtea Constituțională și articolele 38 alin(1) lit. g) și art. 39 din Codul Jurisdicției constituționale nr. 502 – XIII din 16 iunie 1995

I. Autorii sesizării:

1. **Țurcan Vladimir**
2. **Deputat în Parlamentul Republicii Moldova**
3. Adresa pentru corespondență: mun. Chișinău, str. Columna 148/1
4. Telefon: 022817877

1. **Bolea Vasile**
2. **Deputat în Parlamentul Republicii Moldova**
3. Adresa pentru corespondență: mun. Chișinău, str. Columna 148/1
4. Telefon: 022817877;

1. **Novac Grigore**
2. **Deputat în Parlamentul Republicii Moldova**
3. Adresa pentru corespondență: mun. Chișinău, str. Columna, 148/1
4. Telefon: 022817877.

II. Obiectul sesizării.

Prin prezenta sesizare și în temeiul art.25 alin.(1) lit.g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art.38 alin.(1) lit.g) din Codul jurisdicției constituționale, solicităm Înaltei Curți de Jurisdicție Constituțională interpretarea articolului 98 din Constituția Republicii Moldova.

III. Cadrul normativ pertinent.

Constituția Republicii Moldova,

Articolul 98

Învestitura

(1) După consultarea fracțiunilor parlamentare, Președintele Republicii Moldova desemnează un candidat pentru funcția de Prim-ministru.

(2) Candidatul pentru funcția de Prim-ministru va cere, în termen de 15 zile de la desemnare, votul de încredere al Parlamentului asupra programului de activitate și a întregii liste a Guvernului.

(3) Programul de activitate și lista Guvernului se dezbat în ședința Parlamentului. Acesta acordă încredere Guvernului cu votul majorității deputaților aleși.

(4) În baza votului de încredere acordat de Parlament, Președintele Republicii Moldova numește Guvernul.

(5) Guvernul își exercită atribuțiile din ziua depunerii jurământului de către membrii lui în fața Președintelui Republicii Moldova.

(6) În caz de remaniere guvernamentală sau de vacanță a funcției, Președintele Republicii Moldova revocă și numește, la propunerea Prim-ministrului, pe unii membri ai Guvernului.

Lege cu privire la conflictul de interese nr.16-XVI din 15.02.2008.

Articolul 3. Subiecții declarării intereselor personale

(1) Subiecți ai declarării intereselor personale sînt:

a) persoanele care dețin funcții de demnitate publică prevăzute în anexa la Legea nr.199 din 16 iulie 2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică;

b) membrii Consiliului de observatori al Instituției Publice Naționale a Audiovizualului Compania "Teleradio-Moldova"; deputații în Adunarea Populară a unității teritoriale autonome Găgăuzia; directorul general adjunct al Companiei Naționale de Asigurări în Medicină;

c) conducătorii și adjuncții acestora din cadrul autorității administrative (instituției publice) subordonate organului central de specialitate, din cadrul întreprinderii de stat sau municipale, societății comerciale cu capital de stat majoritar, instituției financiare cu capital de stat total sau majoritar;

d) persoanele cu funcții de conducere și de control în instituțiile din cadrul sistemului de învățămînt de stat și sistemului de sănătate publică;

e) personalul din cabinetul persoanelor cu funcții de demnitate publică;

f) funcționarii publici, inclusiv cei cu statut special.

(2) Prevederile prezentei legi se aplică și persoanelor care sînt împuternicite, conform actelor legislative, să ia decizii în privința bunurilor aflate în proprietatea statului sau în proprietatea unităților administrativ-teritoriale, inclusiv în privința mijloacelor bănești, ori care au dreptul de a dispune de astfel de bunuri, precum și persoanelor care nu sînt funcționari publici, dar cărora statul le delegă temporar una dintre aceste atribuții.

Capitolul II

CONFLICTUL DE INTERESE ȘI MODUL DE SOLUȚIONARE A ACESTUIA

Articolul 9. Obligațiile persoanelor cărora li se aplică legea

(1) Persoana prevăzută la art.3 va informa imediat, dar nu mai tîrziu de 3 zile de la data constatării, în scris, șeful ierarhic sau organul ierarhic superior despre:

a) interesul, al său ori al persoanelor apropiate, legat de decizia pe care trebuie să o ia personal sau la luarea căreia trebuie să participe, ori de acțiunea pe care trebuie să o întreprindă în îndeplinirea atribuțiilor sale de serviciu;

b) calitatea, a sa ori a persoanelor apropiate, de fondator, acționar, asociat, membru al consiliului de administrație, membru al comisiei de control sau de revizie a unei persoane juridice (comerciale sau necomerciale), dacă această persoană juridică a primit de la organizația publică în care activează bunuri, inclusiv mijloace bănești, credite garantate de stat ori de autoritatea administrației publice locale sau o comandă de achiziție publică.

(2) Președintele Republicii Moldova, deputații în Parlament, membrii Guvernului și alți conducători ai organizațiilor publice vor anunța Comisia Națională de Integritate despre conflictele de interese specificate la alin.(1) în care se află.

(3) Persoanei care deține o funcție publică îi sînt interzise relații de serviciu cu o persoană care a lucrat anterior într-o autoritate publică dacă aceasta cade sub incidența restricțiilor prevăzute la art.22 alin.(1).

Articolul 10. Obligațiile conducătorului organizației publice

(1) Conducătorul organizației publice este obligat să nu admită, cu bună știință, ca persoanele care activează în organizația pe care o conduce să-și îndeplinească atribuțiile de serviciu fiind în situații de conflict de interese.

(2) Conducătorul organizației publice este obligat să informeze Comisia Națională de Integritate despre depistarea de încălcări ale prezentei legi.

Articolul 11. Tratarea și soluționarea conflictului de interese

(1) Tratarea conflictului de interese se exprimă prin cerințele ce se înaintează persoanelor prevăzute la art.3 de a accepta responsabilitatea pentru identificarea intereselor lor personale, care ar putea intra sau sînt în conflict cu îndatoririle lor oficiale, precum și prin cerințele ce se înaintează acestor persoane și organizațiilor publice de a lua măsuri pentru soluționarea pozitivă a conflictului de interese.

(2) Soluționarea conflictului de interese se efectuează prin examinarea situației de conflict de interese, prin determinarea și aplicarea soluției adecvate pentru soluționarea pozitivă a conflictului de interese.

(3) Tratarea și soluționarea conflictului de interese se efectuează de către persoana prevăzută la art.3 și de către conducătorul organizației publice.

(4) Decizia privind soluționarea conflictului de interese se ia de către conducătorul organizației publice.

(5) Opțiuni pentru soluționarea pozitivă a conflictului de interese sînt:

a) renunțarea sau lichidarea interesului personal de către persoana prevăzută la art.3;

b) recuzarea (interzicerea) implicării persoanei prevăzute la art.3 afectate de un conflict de interese în procesul de luare a deciziilor cu păstrarea funcției acesteia, în cazul în care conflictul prezintă o probabilitate redusă de a se repeta;

c) restricționarea accesului persoanei prevăzute la art.3 afectate de un conflict de interese la anumite informații;

d) transferul persoanei prevăzute la art.3 într-o funcție neconflictuală;

e) redistribuirea sarcinilor și responsabilităților persoanei prevăzute la art.3 atunci cînd se consideră că un anumit conflict de interese va continua să existe, situație în care recuzarea nu mai este indicată;

f) demisia persoanei prevăzute la art.3 din funcția conflictuală deținută în calitate de persoană privată.

(6) La identificarea celei mai bune soluții pentru rezolvarea sau abordarea unei situații de conflict, conducătorii vor lua în considerare interesele organizației publice, interesul publicului și interesele legitime ale salariaților, precum și alți factori, inclusiv, în cazuri concrete, nivelul și tipul funcției deținute de persoana în cauză, natura conflictului.

(7) **Recuzarea presupune cedarea către un terț a responsabilității luării deciziei sau abținerea de la vot, cu informarea tuturor părților afectate de decizia respectivă cu privire la măsurile luate pentru a proteja corectitudinea procesului de luare a deciziilor.**

(8) Restricțiile stabilite persoanei prevăzute la art.3 afectate de un conflict de interese presupun interzicerea de a participa la examinarea propunerilor și planurilor afectate sau de a primi documente semnificative sau alte informații care au legătură cu interesul său personal.

(9) Persoana prevăzută la art.3 este obligată să se conformeze oricărei decizii finale care îi cere să se retragă din situația de conflict de interese în care ea se află sau să renunțe la avantajul ce stă la originea conflictului.

Articolul 12. Efectul juridic al actelor emise, adoptate sau încheiate cu încălcarea dispozițiilor legale privind conflictul de interese

(1) Actele administrative emise/adoptate sau actele juridice încheiate de persoanele prevăzute la art.3 cu încălcarea dispozițiilor art.9 alin.(1) sînt lovite de nulitate.

(2) Comisia Națională de Integritate sesizează instanța de judecată pentru constatarea nulității actelor administrative emise/adoptate sau actelor juridice încheiate cu încălcarea dispozițiilor legale privind conflictul de interese. Sesizarea se depune din oficiu sau la cererea persoanei care se consideră lezată în drepturi ca urmare a unui conflict de interese.

(3) Sesizarea se depune și în cazul în care persoana care a emis/adoptat un act administrativ sau a încheiat un act juridic cu încălcarea dispozițiilor legale privind conflictul de interese nu mai deține funcția respectivă.

(4) Efectul juridic prevăzut la alin.(1) nu se referă la actele legislative, la alte acte normative și la actele judiciare.

IV. Pretinsele încălcări și argumentele de rigoare.

La data de 01.04.2015, deputații în Parlamentul Republicii Moldova, Vladimir Țurcan, Vasile Bolea, Grigore Novac și Vlad Bătrîncea, au înaintat la Curtea Constituțională a Republicii Moldova sesizare, înregistrată cu numărul nr.13b/2015, prin care sa solicitat, în temeiul prevederilor articolului 25 lit. g) din Legea nr. 317-XIII din 13 decembrie 1994, cu privire la Curtea Constituțională și articolelor 38 alin(1) lit. g) și art. 39 din Codul Jurisdicției constituționale nr. 502 – XIII din 16 iunie 1995, interpretarea prevederilor art. 98 din Constituția Republicii Moldova.

Astfel, deputații vizați au solicitat Curții interpretarea prevederilor art. 98 din Constituția Republicii Moldova sub următoarele aspecte:

1. Au avut de iure dreptul deputații din Parlamentul Republicii Moldova de legislatura a XX-a care dețineau concomitent și funcția de deputat și calitatea de candidat la funcția de ministru a noului Guvern căruia urma să i se acorde vot de încredere să participe la procedura de vot ?

2. Nu constituie această manifestare de voință un mecanism de reangajare din proprie dorință în funcția de membru al Guvernului?

3. Care sunt consecințele juridice ale acestor voturi?

Însă, Curtea Constituțională examinînd prealabil, sub aspectul admisibilității, a restituit fără examinare sesizarea nr.13b/2015 din 01.04.2015.

În scrisoare de restituire a sesizării nominalizate expediate deputaților, Curtea a invocat, că aspectele abordate în sesizare se referă la incompatibilitățile deputaților, care au constituit și obiectul sesizării nr.1b/2015, asupra căreia Curtea Constituțională s-a pronunțat prin Hotărîrea nr.21 din 24.06.2015 pentru interpretarea articolelor 69 alin.(2), 70 alin.(1), 99 și 100 din Constituția Republicii Moldova.

La fel, Curtea menționează că prin Hotărîrea nominalizată, au fost explicate circumstanțele în care intervin situațiile de incompatibilitate a funcției de deputat cu alte funcții, momentul în care încetează calitate de deputat, precum și modalitățile de înlăturare a situațiilor de incompatibilitate.

În același timp, este important de evidențiat, că aspectele abordate în sesizarea nr.13b/2015 din 01.04.2015, nu se referă la situațiile de incompatibilitate a deputaților, ci la problema conflictului de interese care apare, în cazul în care deputatul urmează să acorde votul de încredere candidatului la funcția de Prim-ministru și a listei nominale de miniștri, avînt totodată și calitate de candidat la funcția de Prim-ministru sau ministru. Acordarea acestui vot de încredere, este direct influențat de interesul personal al deputatului, ce se manifestă prin intenția sau dorința acestuia de a obține un alt statut juridic (funcția de Prim-ministru sau ministru), care acordă beneficii materiale și sociale suplimentare, politice, patrimoniale și nu în ultimul rînd decizionale etc. Analizînd în ansamblu Hotărîrea nr.21 din 24.06.2015, nu am identificat nici un punct al acesteia, care ar prezenta sau indica vreo interpretare (tălmăcire) pentru situația destrisă și întrebările înaintate în sesizarea nr.13b/2015. Chiar și Curtea invocă, că prin Hotărîrea citată se explică circumstanțele în care intervin situațiile de incompatibilitate a funcției de deputat cu alte funcții deja deținute (cumularea inacceptabilă a mandatelor oficiale obținute), momentul în care încetează calitate de deputat, precum și **modalitățile de înlăturare a situațiilor de incompatibilitate, dar nici într-un caz nu explică cum urmează să procedeze**

deputatul în cadrul procesului de acordare a votului de încredere Guvernului, în cazul în care acesta este propus ca și candidat la funcția de Prim-ministru sau ministru.

Astfel, suntem în situația în care interpretarea prevederilor articolului 98 din Constituția Republicii Moldova, sub aspectul soluționării conflictului de interese, invocat în sesizarea nr.13b/2015 din 01.04.2015, prin prisma întrebărilor înaintate, este una importantă, inevitabilă și de urgență. În această ordine de idei, este de menționat, că la data de 18 februarie 2015 Parlamentul Republicii Moldova a acordat vot de încredere noului Guvern în frunte cu prim-ministrul desemnat dl. Chiril Gaburici. La procedura de vot pentru acordarea votului de încredere candidatului la funcția de Prim-Ministru și a listei nominale de miniștri, au participat 7 deputați, care totodată erau și candidați la funcția de ministru.

Totodată este de menționat faptul că dna. Liliana Palihovici vice-președintele Parlamentului Republicii Moldova s-a abținut de la procedura de vot pe motivul că unul din candidații la funcția de ministru a fost desemnat d-ul Sergiu Palihovici, care este soțul d-nei Liliana Palihovici, în acest sens notificând intenția sa printr-o scrisoare adresată Președintelui Parlamentului Republicii Moldova conform prevederilor Legii cu privire la conflictul de interese asupra căreia s-a expus și Direcția juridică a Parlamentului. Ulterior, în ședința plenară a Parlamentului din 18 februarie 2015 dna. Palihovici a anunțat plenul Parlamentului despre abținerea acesteia de la procedura de vot a Guvernului în contextul în care candidatul la funcția de ministru al Mediului dl. Sergiu Palihovici este soțul dumneaei.

Asemenea situație a avut loc și în data de 30.07.2015, în cazul acordării votului de încredere Guvernului Streleț de către Parlamentul Republicii Moldova, când unii deputați, având totodată și calitatea de candidat, atât la funcția de Prim-ministru, cât și la cea de ministru, au votat pentru acordarea votului de încredere, fără a respecta procedura ce urmează a fi aplicată în cazul conflictului de interese.

De menționat, că în aceste cazuri, toți deputații care sa aflau în situație de conflict de interese, cu excepția doamnei Lilia Palihovici, nu s-au condus de prevederile art.3, 9-12 din Legea cu privire la conflict de interese, care imperativ stabilesc noțiune de conflict de interese, persoanele care pot apărea în situație de conflict de interese, precum și modul de soluționare a unor asemenea situații.

Și nu în ultimul rând, asemenea situație este inevitabilă și pentru viitor, când atât candidatul la funcția de Prim-ministru, cât și la funcția de ministru într-un nou Guvern, va avea totodată și calitate de deputat în Parlamentul Republicii Moldova, ce urmează să acorde votul de încredere acestuia.

Analizând situația creată și abordarea diferită de către deputați a necesității de abținere de la votare în caz de conflict de interese a deputaților, considerăm ca fiind necesar și rezonabil, în mod de urgență, de a determina modalitate corectă și unică de abordare a unor astfel de situație, în scopul de a le evita în viitor.

IV. Cerințele sesizării.

Analizând în ansamblu situația creată, prin prisma normelor citate, în scopul determinării unei soluții corecte și legale și evitării pe viitor a unor asemenea situații, din punct de vedere al normelor constituționale și în temeiul art.135 alin.(1) lit.b) din Constituție, art.4 din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art.4 din Codul jurisdicției constituționale, solicităm Curții

Constituționale în regim de urgență să interpreteze prevederile art. 98 din Constituția Republicii Moldova sub următoarele aspecte:

1. Au de iure dreptul deputații din Parlamentul Republicii Moldova, care dețin funcția de deputat și fiind înaintați în calitate de candidat la funcția de Prim-ministru sau ministru în noul Guvern căruia urmează să i se acorde vot de încredere, să participe la procedura de vot?

2. Dacă nu, atunci deputații, care se află în asemenea situație de conflict de interese, pur și simplu se abțin de la votare, sau nu participă nici într-un mod la examinarea și dezbaterile acestei întrebări?

3. Care sunt consecințele juridice ale acestor voturi?

DECLARAȚIA ȘI SEMNĂTURA

Declar pe onoare că informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt exacte.

Data:

15.01. 2016

Locul:

mun. Chișinău

Vladimir Tereanu
Bolea Voșile - V. Bolea
Grigore Novac